

Stel dat jij een onderzoek opzet naar risicofactoren voor veelvoorkomende criminaliteit onder jongvolwassenen in de regio Streuveland. Een onderzoeksvraag is: 'In hoeverre maakt alcoholgebruik deel uit van de cultuur van vriendengroepen onder jongvolwassen ouders?' Hiervoor wil je een enquête afnemen onder jongvolwassen ouders en niet-ouders in de regio Streuveland.

- 3p 6
- Formuleer een gesloten enquêtevraag om te meten in hoeverre alcoholgebruik deel uitmaakt van de cultuur van vriendengroepen onder jongvolwassenen. Gebruik in je formulering het kernconcept cultuur.
Je mag het woord 'cultuur' niet gebruiken.
  - Formuleer vier antwoordmogelijkheden voor de persoon die de enquêtevraag beantwoordt.
  - Leg uit waarom je met het afnemen van deze enquêtevraag meet in hoeverre alcoholgebruik deel uitmaakt van de cultuur van vriendengroepen onder jongvolwassenen. Gebruik in je uitleg het kernconcept cultuur.

Opgave 2 Voedsel

Bij deze opgave horen figuur 1 en tekst 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Deze opgave gaat over ontwikkelingen in de mondiale voedselvoorziening, een productieketen van voedsel en fairtrade (eerlijke handel) in de voedselindustrie.

In 2014 verscheen een rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) over voedsel. In dit rapport staat een ontwikkeling beschreven over mondiale voedselvoorziening:

De positie van de minst ontwikkelde landen veranderde van 'landen die meer producten uitvoeren dan invoeren' in 'landen die meer producten invoeren dan uitvoeren'. Dit komt onder andere door het gesubsidieerd dumpen van voedseloverschotten door vooral welvarende landen.

De (onder)ontwikkeling van landen is met verschillende groepen van theorieën te verklaren.

- 2p 7
- a Leg uit met welke groep theorieën de in het WRR-rapport beschreven ontwikkeling het beste te verklaren is: afhankelijkheidstheorieën of evolutionistische theorieën. Gebruik in je uitleg een kenmerk van de gekozen groep theorieën.
  - b Leg uit welk kernconcept in de verklaring van de gekozen groep theorieën te herkennen is. Gebruik in je uitleg een kernconcept.

Gebruik figuur 1.

Figuur 1 geeft een voorbeeld van bindingen in een productieketen van voedsel, in dit geval van soja.

Er zijn verschillende typen bindingen tussen actoren, bijvoorbeeld politieke bindingen.

- 2p 8 Leg op grond van figuur 1 uit van welk type binding er sprake is in de sojaketen. Gebruik in je uitleg:
- een voorbeeld uit figuur 1 bij het hoofdconcept binding;
  - het hoofdconcept binding;
  - een omschrijving van één van de typen bindingen.

Gebruik figuur 1.

- 1p 9 Welk belangrijk aspect van de rationalisering van het productieproces is te herkennen in figuur 1?

Figuur 1 komt uit het WRR-rapport. Een uitspraak uit het WRR-rapport bij deze figuur is: 'Een Braziliaanse sojaleverancier weet niet waarvoor zijn soja na aankomst in Rotterdam zal worden gebruikt; de Brabantse veehouder die de soja als veevoer gebruikt, weet niet op welke plantage die soja werd verbouwd'.

- 2p 10
- Leg uit dat de beschreven binding kan leiden tot vervreemding bij de sojaleverancier.
  - Geef een kenmerk van netwerken in de moderne samenleving dat te herkennen is in de beschreven binding tussen de sojaleverancier en de veehouder.

Gebruik tekst 1.

In het WRR-rapport staat dat een klein, maar groeiend deel van de consumenten zich bij de aanschaf van producten niet alleen laat leiden door de prijs, maar bijvoorbeeld ook door het keurmerk fairtrade. Tekst 1 gaat over fairtrade in de cacao-industrie en de positie van de cacaoboeren.

- 2p 11 Leg uit dat er sprake is van sociale ongelijkheid tussen cacaoboeren en andere actoren uit de productieketen van cacao. Gebruik in je uitleg:
- het kernconcept sociale ongelijkheid;
  - een voorbeeld uit tekst 1 bij het kernconcept sociale ongelijkheid.

Gebruik tekst 1.

Actoren kunnen verschillende motieven hebben om samen te werken. Samenwerking kan bijvoorbeeld plaatsvinden vanwege dwang of gedeelde waarden.

- 2p 12 Leg uit welk **ander** motief voor samenwerking te herkennen is bij het streven naar fairtrade in de cacao-industrie. Gebruik in je antwoord informatie uit tekst 1 waaruit dit motief blijkt.

Gebruik tekst 1.

In tekst 1 staat dat de handel in cacao eerlijker moet worden. Volgens het functionalisme-paradigma zal een betere toekomst voor cacaoboeren alleen onder invloed van bepaalde sociale stabilisatoren tot stand kunnen komen.

- 2p 13 – Geef aan welke sociale stabilisator hier van toepassing is.
– Geef een eigen voorbeeld van deze sociale stabilisator gebaseerd op tekst 1.

Opgave 3 Het Arctisch gebied

Bij deze opgave horen de teksten 2 en 3 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Deze opgave gaat over de betrekkingen tussen staten en organisaties in het noordpoolgebied, ook wel het Arctisch gebied genoemd.

Gebruik tekst 2.

In tekst 2 staat hoe de Arctische Raad is georganiseerd.

- 1p 14 – Is de Arctische Raad een voorbeeld van supranationale of intergouvernementele samenwerking?
– Geef het citaat uit tekst 2 waar deze vorm van samenwerking uit blijkt.

Gebruik tekst 2.

Er zijn verschillende machtsbronnen te onderscheiden, zoals economische.

- 4p 15 Beredeneer met een **ander** soort machtsbron welke raad meer macht heeft: de Arctische Raad of de VN Veiligheidsraad. Gebruik in je redenering:
– een kenmerk van de VN Veiligheidsraad;
– een kenmerk van de Arctische Raad uit tekst 2;
– de omschrijving van de gekozen soort machtsbron;
– het kernconcept macht.
Noem in je antwoord de naam van de soort machtsbron.

Gebruik tekst 2.

Verhoudingen tussen staten kunnen verklaard worden met behulp van theorieën.

- 4p 16 – Noem twee kenmerken van liberale theorieën die te herkennen zijn in de verhoudingen tussen staten zoals beschreven in tekst 2.
– Leg voor elk kenmerk uit dat het te herkennen is in tekst 2. Gebruik in je uitleg bij elk kenmerk een voorbeeld uit tekst 2.